

ТАЛАНТ, ЩО ВИЗНАЧАЄ ДОЛЮ (до 110-річчя П.Д. Пшеничного)

Буттєвість науки як соціально значущої сфери людської діяльності завжди зумовлювалася самовідданою працею та служінням науковій істині просто вчених, дослідників, які, не зважаючи на політично-соціальні зміни у суспільстві, своїми відкриттями, дослідженнями, наснагою, талантом живлять і розвивають її, закладають основи подальших наукових здобутків людства. До когорти таких людей належить і відомий український вчений, талановитий педагог, професор Павло Дмитрович Пшеничний, 110-річчя від дня народження якого в цьому році відзначає науково-педагогічна громадськість нашої держави. Павло Дмитрович, працюючи в науковому просторі колишнього СРСР, залишив після себе помітний слід, пройшовши довгий і плідний шлях від студента до академіка Української академії сільськогосподарських наук, одного з фундаторів української зоотехнічної наукової школи. Великий знавець світового та вітчизняного тваринництва, талановитий педагог П.Д. Пшеничний активно і результативно пропагував найновіші досягнення зоотехнічної науки і практики, формував широку мережу науково-дослідних установ у галузі тваринництва, забезпечуючи таким чином її майбутнє.

Народився Павло Дмитрович 12 листопада 1903 р. у слободі Савинці Ізюмського повіту Харківської губернії в сім'ї робітника. Після закінчення в 1914 р. Савинської земської початкової школи працював учнем, а потім підручним слюсаря в Ізюмських головних майстернях Північно-Донецької залізниці.

Проте потяг до знань переміг, і П.Д. Пшеничний у 1923 р. закінчив Харківську зоотехнічну профшколу, а в 1926 р. — Харківський зоотехнічний інститут. Одержавши кваліфікацію агронома-зоотехніка, Павло Дмитрович до квітня 1930 р. працював зоотехніком експедиції Наркомзему УРСР з обстеження сірої української худоби, зоотехніком у господарствах Харківської та Донецької областей. З того часу все його життя було пов'язане з науковим пошуком та розв'язанням основних проблем зоотехнічної науки.

Упродовж 1930–1938 рр. П.Д. Пшеничний, працюючи на Київській зоотехнічній дослідній станції «Терезине», в Оренбурзькому науководослідному інституті м'ясо-молочного скотарства, у Всесоюзному НДІ гібридизації і акліматизації тварин «Асканія-Нова», активно провадить дослідницьку роботу та засновує оригінальний напрям з вивчення принципів і методів стимулювання розвитку функції живлення та

обміну речовин у молодняку сільськогосподарських тварин. Враховуючи наукові здобутки П.Д.Пшеничного, йому без захисту дисертації (за сукупністю наукових праць) у 1937 р. присудили науковий ступінь кандидата сільськогосподарських наук зі спеціальності «Годівля сільськогосподарських тварин».

З вересня 1938 по листопад 1943 р. Павло Дмитрович обіймає посаду завідувача кафедри годівлі сільськогосподарських тварин, а згодом стає деканом зоотехнічного факультету, проректором і ректором Башкирського сільськогосподарського інституту (м. Уфа). Тут він виконує ряд комплексних досліджень з проблем спрямованого вирощування домашніх тварин.

У 1943 р., після звільнення Харкова від німецько-фашистської окупації, П.Д. Пшеничний повертається в місто своєї юності і з листопада 1943 до вересня 1953 р. працює доцентом, професором, завідувачем кафедри годівлі сільськогосподарських тварин Харківського зоотехнічного інституту. На основі розроблених принципів і методів спрямованого виховання молодняку сільськогосподарських тварин у квітні 1948 р. П.Д. Пшеничний захистив докторську дисертацію, а в червні 1949 р. рішенням ВАК йому були присуджені вчений ступінь доктора сільськогосподарських наук і вчене звання професора зі спеціальності «Годівля сільськогосподарських тварин».

У вересні 1953 р. Павло Дмитрович переїздить до Києва, де працює завідувачем сектору тваринництва АН України та очолює кафедру загальної зоотехнії Київського сільськогосподарського інституту. З жовтня 1954 по березень 1957 р., після утворення на базі Київського сільськогосподарського і Київського лісогосподарського інститутів Української сільськогосподарської академії (УСГА), П.Д. Пшеничний працює ректором щойно створеної Академії й одночасно завідувачем кафедри загальної зоотехнії. З відкриттям у 1957 р. зоотехнічного факультету при навчальній частині Української академії сільськогосподарських наук (УАСГН) на базі кафедр загальної зоотехнії та годівлі сільськогосподарських тварин колишнього Київського ветеринарного інституту було створено кафедру годівлі сільськогосподарських тварин, яку П.Д. Пшеничний очолював до 1974 р.

У грудні 1956 р. Рада Міністрів УРСР затвердила Павла Дмитровича Пшеничного дійсним членом — академіком УАСГН, в якій він з

грудня 1956 по грудень 1959 р. обіймав посаду віце-президента, а з липня 1959 по травень 1962 р. — академіка-секретаря відділу тваринництва.

Працюючи в багатьох науково-дослідних і навчальних установах, П.Д. Пшеничний створив оригінальний напрям розробки принципів і методів спрямованого виховання й стимуляції розвитку функції живлення та обміну речовин у молодняку сільськогосподарських тварин, способів підвищення коефіцієнта корисної дії корму, питань вікової мінливості видових і господарсько-корисних ознак у тварин під впливом різних рівнів годівлі та формування продуктивності сільськогосподарських тварин в онтогенезі. Більшість його досліджень випереджали час і знаходили визнання як у себе на Батьківщині, так і за кордоном. Результати наукових досліджень Павла Дмитровича опубліковано в понад 280 книгах, монографіях, статтях, рекомендаціях.

Професор П.Д. Пшеничний приділяв значну увагу вихованню наукової зміни. За роки роботи у вищих навчальних закладах і науково-дослідних установах він підготував 22 доктори і 132 кандидати наук, 19 з яких — іноземні громадяни, а всього за 45 років педагогічної діяльності він підготував близько 5000 спеціалістів для сільського господарства — агрономів, учених-зоотехніків, лікарів ветеринарної медицини.

Павло Дмитрович Пшеничний завжди займав активну соціальну позицію, він один з добре відомих громадських діячів, обирався депутатом Київської обласної ради депутатів трудящих 5-го скликання. Багато років був членом правління Республіканського Товариства «Знання» УРСР, Українського правління радянсько-чехословацької дружби, Ради техніко-економічної експертизи Держплану УРСР, колегії Міністерства сільського господарства України, членом редколегії журналів «Вісник сільськогосподарської науки» і «Тваринництво України», Української сільськогосподарської енциклопедії, входив до складу вчених рад ряду інститутів. З 1964 р. він — засновник і відповідальний редактор, а з 1968 р. — член редколегії 38 випусків республіканського міжвідом-

чого збірника наукових праць «Корми і годівля сільськогосподарських тварин».

П.Д. Пшеничний був людиною енциклопедичної компетентності, допитливим експериментатором, оригінальною особистістю. Хоч де б він працював і хоч яку б роботу виконував, його вирізняли вимогливість і принциповість, обов'язковість і чесність, різнобічність та надзвичайна працездатність, жага пошуку нових шляхів у науці.

Висока наукова ерудиція, енергійна практична діяльність, чудові людські риси — сердечність, доброзичливість, порядність, чуйність, нетерпимість до недоліків — створили Павлу Дмитровичу незаперечний авторитет серед вітчизняних та зарубіжних учених.

За вагомі заслуги у підготовці висококваліфікованих спеціалістів сільськогосподарського виробництва, науково-виробничу діяльність та громадську роботу П.Д. Пшеничний був відзначений урядовими нагородами: орденами Леніна та «Знак Пошани». У 1969 р. йому було присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки УРСР».

Павло Дмитрович неодноразово був учасником виставок досягнень народного господарства СРСР. За розробку основ виховання молодняку сільськогосподарських тварин він одержав 4 великі срібні медалі.

Життя і діяльність П.Д.Пшеничного — яскравий приклад самовідданого служіння своєму народу, зразок вірності професійному обов'язку.

Помер Павло Дмитрович Пшеничний 1 травня 1985 р. на 82-му році життя.

Здобутки вченого-новатора, незважаючи на сучасні наукові досягнення, не втратили своєї важливості й актуальності і потребують подальшого глибокого вивчення та осмислення, а особистість Павла Дмитровича — наслідування його мудрості, душевності, таланту, життєлюбності.

**І.І. Ібатуллін,
академік НААН
В.В. Отченашенко,
доктор сільськогосподарських наук
М.Ю. Сичов,
доктор сільськогосподарських наук**